RAADSVOORSTEL

Raadsvergadering	
Oordeel	9 november 2026
Besluit	9 november 2026
Zaaknummer	60867-2026
Onderwerp	Voorstel tot begroting 2027 en de meerjarenraming 2028 – 2030 Olst-Wijhe
Portefeuillehouder	Wethouder Hans Olthof

Beslispunten

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. In te stemmen met de begroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2030 Olst-Wijhe, en;
2. de begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 via de 1e begrotingswijziging aan te passen op de volgende punten uit dit raadsvoorstel:
   - De genoemde incidentele- en structurele wensen
   - De genoemde bezuinigingen van scenario A tot en met B2
   - De genoemde inzet van het surplus in 2027

Samenvatting

Met de vaststelling van de Kadernota 2027-2030 door de raad op 29 juni 2026 is de basis gelegd voor het opstellen van deze begroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2030. Voor het jaar 2027 is het gelukt om een structureel sluitende begroting te presenteren mits de verwachte uitkomsten van de eerste begrotingswijziging worden meegenomen. De gemeente heeft op dit moment nog een verwacht tekort voor de jaren 2028, 2029 en 2030. Wij zullen in de Kadernota 2028 – 2031 maatregelen voorstellen die moeten leiden tot een structureel sluitende meerjarenraming 2028 – 2030.

De begroting 2027 en de meerjarenraming 2028 – 2030 geeft inzicht in de beschikbare middelen om mede uitvoering te geven aan het Bestuursakkoord ‘Betrouwbaar en bestendig: de basis op orde 2026-2030.’ De financiële verwachtingen nopen tot bestuurlijke afwegingen waarbij de relatie tussen ambities, bestuurlijke middelen en uitvoeringskracht van de organisatie centraal staat. Door scherpe en zorgvuldige keuzes te maken, is een sluitende begroting 2027 gerealiseerd. Voor de meerjarenraming 2028 – 2030 zijn nog aanvullende bezuinigingen noodzakelijk. Deze bezuinigingen geven ook de mogelijkheid om te blijven investeren in ontwikkelingen die belangrijk zijn voor de toekomst van onze gemeente.

Inleiding

Aanleiding

Met de vaststelling van de Kadernota 2027-2030 door de raad op 29 juni 2026 is de basis gelegd voor het opstellen van deze begroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2030. Voor het jaar 2027 is het gelukt om een structureel sluitende begroting te presenteren mits de verwachte uitkomsten van de eerste begrotingswijziging worden meegenomen. De gemeente heeft op dit moment nog een verwacht tekort voor de jaren 2028, 2029 en 2030. Wij zullen in de Kadernota 2028 – 2031 bezuinigingsmaatregelen voorstellen die moeten leiden tot een structureel sluitende meerjarenraming 2028 – 2030.

Beoogd resultaat
Een reëel en structureel sluitende begroting 2027 die door uw raad wordt vastgesteld en voor 15 november is aangeboden aan de provincie.

Relevante andere opgaven of dossiers
De Gemeentewet, het Besluit begroting en verantwoording gemeenten en provincies, de Kadernota 2026-2029 Olst-Wijhe, de Strategische raadsagenda (SRA) en het Bestuursakkoord 'Betrouwbaar en bestendig: de basis op orde 2026-2030.'

Overwogen scenario's
Geen

Argumenten

Bedrijfsvoering
Uw raad heeft ons op basis van de kadernota 2026–2029 opdracht gegeven om een structurele bezuiniging van € 500.000 op de bedrijfsvoering concreet vorm te geven. In de begroting 2027 is een besparing op de bedrijfsvoering van € 373.000 verantwoord. Het resterende deel van de voorgenomen besparing wordt meegenomen in de kadernota 2028 – 2031. Hierbij wordt rekening gehouden met de ambities rondom de Digitale Transformatie. De vraag hoe wij als Olst-Wijhe in een nieuw digitaal tijdperk onze rol als netwerkgemeente toekomstbestendig kunnen invullen, raakt direct aan de bedrijfsvoering. Deze twee thema's kunnen dan ook niet los van elkaar worden bezien. Om die reden streven wij ernaar om in het eerste kwartaal van 2027 (met enige voorzichtigheid) een integraal voorstel aan uw raad voor te leggen. Dit voorstel zal in de vorm van een klassiek raadsvoorstel inzicht geven in onze visie op zowel de bedrijfsvoering als de Digitale Transformatie. Daarbij zullen wij aangeven welke eenmalige investeringen nodig zijn om beide opgaven robuust en toekomstgericht vorm te geven.

Financieel perspectief
Met inbegrip van de verwachte aanpassingen bij de eerste begrotingswijziging, zoals genoemd in de inleiding van de begroting, wordt er een sluitend beeld gepresenteerd voor 2027. Hiervoor is de inzet van het surplus noodzakelijk. Voor de jaren 2028, 2029 en 2030 bedragen de verwachte tekorten € 1.517.000, € 1.294.000 en € 756.000. Het is de verwachting dat met de eerste wijziging op de begroting via het raadsvoorstel ook een sluitende begroting voor boekjaar 2027 is te presenteren. Voor de boekjaren 2028 – 2030 zijn aanvullende bezuinigingsmaatregelen noodzakelijk. Hierbij wordt gezocht naar een samenhangende bestuurlijke afweging over de inzet van middelen en capaciteit in relatie met de prioriteiten en ambities van de gemeente.

Leesbaarheid van de begroting
In 2024 is een eerste stap gezet in het verbeteren van de leesbaarheid van de begroting. Deze lijn is in 2025 doorgezet met een verdere versterking van de Planning & Control-cyclus. Parallel aan de totstandkoming van de begroting is gewerkt aan een webpagina voor de begroting 2027. De begroting is aan uw raad als pdf-bestand aangeleverd, en is tevens digitaal beschikbaar via https://olst-wijhe.begroting-2027.nl. Daarmee zetten we een volgende stap in de digitalisering en versterken we de P&C-cyclus, waarbij we tevens de toegankelijkheid en transparantie richting raad en inwoners vergroten.

Risico's

Daarnaast zijn in de 1e begrotingswijziging besparingsvoorstellen opgenomen. Deze voorstellen zijn mogelijk te ambitieus waardoor de realisatie mogelijk kan afwijken van de initiële voorstellen. De paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in mogelijke risico's waarvan nog geen financiële vertaling in de begroting 2027 en meerjarenraming 2028 – 2030 heeft plaatsgevonden. Mogelijke wijzigingen van de inschatting van deze risico's (bijvoorbeeld hogere kosten sociaal domein of aanpassing uitkering gemeentefonds) zullen direct een impact hebben op de toekomstige begrotingen en vanuit dit perspectief op de financiële positie van de gemeente.

Juridische toelichting

Niet relevant

Financiële toelichting

Met het vaststellen van de Kadernota 2027-2030 is de lijn gekozen om initieel geen structureel sluitende begroting voor de jaren 2027 – 2030 te presenteren. Met inachtneming van de ontwikkelingen in 2026 (extra kosten jeugdzorg initieel en structureel) en rekening houdende met een structureel sluitende begroting 2030 zijn in de 1e begrotingswijziging al bezuinigingsvoorstellen 2027 voorgesteld. Het is de verwachting dat met de eerste wijziging op de begroting via het raadsvoorstel ook een sluitende begroting voor boekjaar 2027 is te presenteren. Hiervoor is de inzet van het surplus noodzakelijk. Voor de boekjaren 2028 – 2030 zijn aanvullende bezuinigingsmaatregelen noodzakelijk. Hierbij wordt gezocht naar een samenhangende bestuurlijke afweging over de inzet van middelen en capaciteit in relatie met de prioriteiten en ambities van de gemeente. De begroting 2027 is vanuit dit perspectief een tussenstap richting de integrale afweging bij de bezuinigingsopgave 2028 en verder.

Onderstaand een financieel beeld van de verwachte begrotingssaldi.

Begroting 2027 - 2030	2027	2028	2029	2030
Saldo ontwerpbegroting	**-1.242**	**-2.354**	**-1.973**	**-1.435**
Incidenteel saldo	-333	-207	-209	-209
Structureel saldo	**-909**	**-2.147**	**-1.764**	**-1.226**

* - bedragen x € 1.000

De structurele saldi van de begroting 2027 en meerjarenraming 2028 – 2030 zijn negatief. Onderstaand is een verdere uitwerking van de saldi opgenomen.

	2027	2028	2029	2030
Structureel saldo Kadernota 2027 - 2030	**17**	**-702**	**-112**	**-112**
Verschil loon, prijs en volume na verwerking meicirculaire	-707	-748	-935	-115
Extra jeugdzorgkosten	-755	-755	-755	-755
Volumegroei Sociaal Domein 2030				-217
Uitkomst Septembercirculaire 2026	592	357	357	357
Financiering – hogere marktrente	-27	-203	-302	-342
Overig verschillen in de Begroting 2027 - 2030	-29	-96	-17	-42
Structureel saldo Begroting 2027 - 2030	**-909**	**-2.147**	**-1.764**	**-1.226**

* - bedragen x € 1.000

De effecten van de Meicirculaire en de extra jeugdzorgkosten de voornaamste redenen voor het verschil ten opzichte van de kadernota. Hierover is de raad al geïnformeerd. Het betreft voor de meicirculaire vooral de achterblijven indexatie van het gemeentefonds ten opzichte van de indexaties waar de gemeente mee te maken krijgt. Dit komt ook naar voren in de aanvullende extra jeugdzorgkosten. Daarnaast wordt voor de verstrekte zorg binnen het sociaal domein rekening gehouden met een jaarlijkse volumegroei zoals voorspeld door het Centraal Planbureau. De groei zet verder door in jaarschijf 2030, waarmee in de kadernota nog geen rekening was gehouden. De verwerking van de Septembercirculaire 2026 heeft gezorgd voor een positief effect saldo, dat verder wordt toegelicht onder het kopje Septembercirculaire 2026. Hiertegenover staat dat de gestegen marktrente zorgt voor een nadeel op financiering. De investeringsplanning is geactualiseerd en gefaseerd, zie hiervoor de 2e BERAP 2026, waardoor het effect in 2027 meevalt ten opzichte van latere jaren.

Het effect van de bezuinigingen en de wensen zijn in deze begroting niet cijfermatig verwerkt, omdat deze wijzigingen voorliggen in de 1e begrotingswijziging als onderdeel van dit raadsvoorstel. De onderstaande tabel geeft inzicht in de financiële gevolgen indien het raadsvoorstel integraal wordt aangenomen.

Begroting 2027 - 2030 na 1e wijziging	2027	2028	2029	2030
Structureel saldo begroting 2027 - 2030	**-909**	**-2.147**	**-1.764**	**-1.226**
Wensen kadernota	-449	-449	-449	-449
Bezuinigingen Scenario A	481	518	358	358
Bezuinigingen Scenario B1 - waaronder beperking wensen	336	336	336	336
Bezuinigingen Scenario B2	225	225	225	225
Structureel saldo na 1e wijziging voor inzet surplus	**-316**	**-1.517**	**-1.294**	**-756**
Inzet surplus	316	0	0	0
Structureel saldo na 1e wijziging na inzet surplus	**0**	**-1.517**	**-1.294**	**-756**

De inzet van het surplus is mogelijk indien de solvabiliteit minimaal 20% bedraagt en de ratio weerstandsvermogen minimaal 1. De solvabiliteit is in deze begroting 25,5% in 2027 en 24,5% in 2028. Na de daling van het eigen vermogen door de 2e BERAP 2026 in 2026 is de solvabiliteit respectievelijk 23,6% en 22,6% in 2027 en 2028. Na inzet van het genoemde surplus daalt de solvabiliteit verder naar respectievelijk 23,2% en 22,3%. De ratio weerstandsvermogen is in de begroting 2027 afgerond 8 en daalt na inzet van het surplus en het tekort van de 2e BERAP 2026 naar afgerond 6.

Welke wensen in de 1e begrotingswijziging?

In de kadernota 2027-2030 zijn diverse wensen opgenomen. Deze worden aan de raad voorgelegd via de 1e begrotingswijzing. Voor de volledigheid volgt onderstaand het overzicht.

Wensen kadernota 2027-2030, bedragen x € 1.000	2027	2028	2029	2030
Totaal uit de kadernota 2027-2030	**449**	**449**	**449**	**449**
Eindconclusie pilot gebiedsgericht onderhoud	95	95	95	95
GR Collectie Overijssel	48	48	48	48
Opleidingsbudget 1,7% loonsom	126	126	126	126
Uitvoering VTH-taken	65	65	65	65
Detailhandel Olst-Wijhe	100	100	100	100
Aanvraag structurele subsidie Voedselbank Raalte e.o.	5	5	5	5
Indexatie structurele subsidies aan secundaire voorzieningen	10	10	10	10
Af: geen vervolg gebiedsgericht onderhoud	-95	-95	-95	-95
Af: geen uitbreiding uitvoering VTH-taken	-65	-65	-65	-65
Af: halvering detailhandelbudget	-50	-50	-50	-50
Meegenomen wensen in 1e begrotingswijziging 2027	239	239	239	239

De niet in de 1e begrotingswijziging 2027 opgenomen wensen van bij elkaar € 210.000 zijn opgenomen in de besparingsopgave onder scenario B1.

Naast de wensen die een structurele impact hebben, zijn er ook incidentele wensen genoemd. Deze wensen hebben als dekking de reserve nader te bestemmen middelen. Inclusief de jaren 2031 t/m 2033 betekent dit een onttrekking van bijna 2,7 miljoen euro uit de reserves. Samen met het nadeel van de 2e BERAP 2026 beperkt dit de financieel ruimte om het surplus in te kunnen zetten als dat gewenst is.

Aanvragen met een kop en staart x € 1.000	2027	2028	2029	2030
Onderzoek gebruik fietstunnel Olst	30	0	0	0
Dekking reserve nader te bestemmen middelen	-30			
Eindconclusie pilot gebiedsgericht onderhoud	35	0	0	0
Dekking reserve nader te bestemmen middelen	-35			
Verdere uitwerking en uiteenzetting Programma HWBP 2026-2033	343	343	343	343
Dekking reserve nader te bestemmen middelen	-343	-343	-343	-343
Kansenkaart VTE fase 2	100	100	0	0
Dekking reserve nader te bestemmen middelen	-100	-100		
Totaal van incidentele aanvragen	0	0	0	0

Niet opgenomen in de begroting 2027

Het mogelijke gevolg van de motie kostendekkende leges zit niet in de cijfers verwerkt. Hier volgt later in 2026 afzonderlijke besluitvorming over, daar de keuzes effect kunnen hebben op inwoners en ondernemers. Door de actualisatie worden meer kosten toegerekend aan de leges, waardoor er ruimte is om de leges te verhogen. Dit zorgt voor extra inkomsten ten gunste van het saldo, afhankelijk van de gewenste hoogte van de leges.

In de begroting 2027 en meerjarenraming 2028 - 2030 en via de bezuinigingsmaatregelen zijn er meer kosten binnen het dossier van de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Dit komt enerzijds door hogere kosten vanwege inflatie en meer investeringen en anderzijds door meer toegerekende kosten zoals loonkosten met een opslag voor overhead. Dit zorgt voor een vraagstuk bij het vaststellen van de verordeningen, omdat dit de druk op de heffing vergroot als de tarieven 100% kostendekkend moeten zijn.

In de kadernota 2027-2030 zijn er daarnaast onder de wensen P.M.-posten opgenomen. Het gaat hier om het vervolgproces over de voorzieningen in Wesepe, maatregelen uit het fietsplan Wijhe/Boerhaar en het vervolgbesluit over de digitale transformatie. Hiervoor is in afwachting van de plannen cijfermatig niets opgenomen in de begroting 2027-2030 noch in de 1e begrotingswijziging. Hetzelfde geldt voor de ambitie uit het bestuursakkoord over het IJsselfront. Toekomstige keuzes over de mogelijke invulling va deze wensen zal met een redelijke mate van zekerheid leiden tot financiële claims in de begrotingen 2028 – 2031.

Cijfermatig is er ook geen rekening gehouden met een vervolg van het ingroeipad van de herijking van het gemeentefonds, een volgende herijking noch de mogelijke effecten van een nieuwe uitspraak van de commissie-Van Ark over de financiering van de jeugdzorg.

Tenslotte zijn de mogelijke opbrengsten uit de realisatiestimulans niet opgenomen in de begroting 2027 en meerjarenraming 2028 - 2030 en volgende jaren. Deze mogelijke opbrengsten hebben in beginsel geen structureel karakter waardoor een verantwoording in de begroting 2027 en meerjarenraming 2028 - 2030 niet passend is.

Draagvlak en participatie

N.v.t.

Aanpak/uitvoering

Uw raadsbesluit en de vastgestelde begroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029 worden voor 15 november 2026 ingediend bij de provincie.

Bijlagen

- Begroting 2027 en meerjarenraming 2028 - 2030

Burgemeester en wethouders van Olst-Wijhe

de gemeentesecretaris	de burgemeester
	
Sjoerd van den Berg	Sietske Poepjes

RAADSBESLUIT

Zaaknummer 60867-2026

De raad van de gemeente Olst-Wijhe,
Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 9 oktober 2026
Gelet op Gemeentewet, financiële verordening, Kadernota 2027 – 2030 Olst-Wijhe, de Strategische raadsagenda (SRA) en het Bestuursakkoord 'Betrouwbaar en bestendig: de basis op orde 2026-2030.'

Besluit:

1. In te stemmen met de begroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2030 Olst-Wijhe, en;
2. De begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 via de 1e begrotingswijziging aan te passen op de volgende punten uit dit raadsvoorstel:
   - De genoemde incidentele- en structurele wensen
   - De genoemde bezuinigingen van scenario A tot en met B2
   - De genoemde inzet van het surplus in 2027

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering dd. 9 november 2026.

De griffier	De voorzitter
Anne-Marie Holleman	Sietske Poepjes